

1) Els mètodes per a la determinació de distàncies astronòmiques es divideixen en trigon mètriques i finies.

2) de manera que com mes proxima es troba el punt ~~es~~ es major el paral·laxi.

3) (cas M'' en la figura).

4) i formant a efectuar la mesura al cap de sis mesos - sigui quan la Terra, havent recorregut la meitat de la seva òrbita, es troba en el lloc oposat ~~a el del~~ que es trobava ~~at~~ en efectuar la primera mesura, es a dir a P'.

Idees sobre la mesura de les distàn-
cies astronòmiques.

L'excepticisme, produït per l'ignorància,
d'algunes persones de cultura més que
regular, en qüestions generals d'Astro-
nòmia que no poden ésser negligides
ni per col·legials, m'ha induït ha
apunyar algunes idees sobre la mesura
de les distàncies astronòmiques.

Abans d'emprendre la descripció
des mètodes trigonomètriques que son
els uns als quals ens referirem en
aquest article, definirem com es
lògic la base comuna ~~de tots els~~

~~Des del~~ punt C (fig. 1) es impossi-
ble, com així mateix des del punt
 D , determinar per simple observa-
ció visual, quin punt es més dis-
tant l' H o el B . Solament s'acon-
segueix si disforem conjuntament
de dos observadors situats a C
i D o si el situat a C es pas-
llada arronçat pel moviment del
cos celeste de C a D i efectiva
la mesura dels $\angle$ angles ~~de HCB i HDB~~
i a més es coneixida la distància

2) CD podem determinar no solament quin punt es mes allunyat i quin punt es mes pròxim sinó la distància ~~de~~ de A i B a C i D."

~~L'angle CAD ^{el} determinarem ~~des~~ puz s'atem que la suma d'angles d'un triangle ^{és} 180° i ~~coneguts~~ coneixent els altres dos angles en el triangle AED restant-los de 180°~~

L'angle CAD el determinarem restant de 180° (suma dels angles d'un triangle) els dos angles ja coneguts del triangle DAED. Aquest angle s'anomena paral·lel de A respecte C i D. (2)

~~Cal ~~estimar~~ prenen la paraula paral·lel~~
~~l'angle~~ ^{en} un sentit molt mes restringit. Entenem per ~~paraula~~ ^{el} l'angle format ~~en~~ ^{per} les visuals llançades ^{a l'artell} ~~des del~~ ^{des del} centre de la terra ~~al centre~~ ^{de} la superfície.

(1) Per la fórmula de resolució de triangles puz coneixem dos angles i un costat. Per exemple en el cas de A coneixem els angles ADC i ACD i el costat CD

3) Per exemple, Fig 2) entendrem per
paral·lel de l'astre θ o M l'angle
 θ o $M' C$. Si l'astre estigués ~~en~~ ^a M
tindria el paral·lel nul ^(respecte P) i don-
em que està en el zenit geocèn-
tric de l'observador situat ~~en~~ ^a O .
Quan la visual de O a l'astre
és ~~perpendicular~~ ^{tangent} a la superfície ~~de~~ terres-
tre el paral·lel ^{o anomena} ~~és~~ horitzontal.
Si O ~~estés a~~ ^{en l'eix} ~~en~~ ^{de} l'equador direm
en aquest cas que es tracta del
paral·lel horitzontal equatori-
al, així el paral·lel horitzon-
tal i equatorial del sol es de
 $8''8$, el de la Lluna de $57'$. La
distincció entre paral·lel equa-
torial i ~~el~~ no equatorial és
dequada a que la terra no
és completament esfèrica, ~~que~~
~~que~~ ~~és~~ ~~construïda~~ ~~de~~ ~~de~~ ~~de~~.

5) ~~Però~~ en aquest cas construïm
del triangle $P M'' P'$ als angles P
 $P' M''$ i $P'' P M''$, la base $P P' = 2$
vegades la distància de la Terra
al ~~sol~~ ^{al} sol. Però com ~~els angles~~ ^{la suma dels dos angles}
~~superiors~~ ^{superiors} difereixen molt poc de 180° per
trobar aquesta diferència cal
aparells i mètodes molt precisos;
frea així em d'entendre que el
mètode que acabem d'exposar
es no més la base teòrica
dels mètodes trigonomètrics per
la determinació de les distàncies
estelars. Una de les estrelles més
pròximes es la Alfa centauri que
se una para-laxa de $0''75$ o sigui
que troba a una distància de 4,3
anys de llum. Com ja

Com ja veiem la distància del sol
a la Terra es d'una gran importància
per totes les mesures astronòmiques.
A continuació exposarem
sumariament els mètodes o
millores ^{la seva base} i els resultats
obtinguts per diferents observadors
seguint un ordre bastant

cronològic.

procediment

El primer ~~mètode~~ es degut a Aristarc de Samos (capta l'any 265 abans de Jesucrist) i mes que un mètode per determinar la distància solar es un mètode en que es troba la relació entre aquesta i la llunar.

El ~~mètode~~ base en que quanda la lluna es troba en quart creixent o quart menguant l'angle que formen les rectes lliuades del centre ~~del~~ ~~terres~~ del sol a la lluna i

de la terra a la lluna es recta (o de 90°) ^{ja que nos mes volem un angle llunyat il·luminat}

Concept aquest angle i l'angle determinable per un observador ^{terrestre} de les rectes sol-terra i lluna-terra.

Si a mes coneixem la distància terra-lluna podriem determinar per les fórmules de resolucio de triangles. Les distàncies sol-lluna i terra-sol mes si no coneixem la distància

suadita solament podem determinar
les relacions ~~entre~~ ~~entre~~ ~~entre~~
entre aquestes tres distàncies.

L'angle a determinar el
determinar fa Aristarc de Samos
incare que per la poca precisió
dels seus aparells obtinguim
valor molt de error el valor
obtingut per Aristarc era de
87 graus essent el verdader
de $89^{\circ} 51'$ ~~segons~~ Encare que
a primer cop d'ull ^{l'error} no sembla
tant considerable ~~de~~ deduint
el valor del coeficient ^{entre} ~~entre~~ ^{les distàncies} ~~entre~~
_{sol - terra - lluna - terra} ~~entre~~ ~~entre~~ ~~entre~~
que prenent com a valor el

el d'Aristarc resulta do vegades
mes petit qu'el verdader
Pasarem per alt la determi-
nació de Wenzelin que si bé va
obtenir un valor per el paral-
lele equatorial del sol de $7''$
fou per mera casualitat també
Huygens obtingue per casualitat

casualitat ~~traga~~ un valor força
aproximat.

A continuació anem a descriure el
mètode que ha portat més millors resultats
en els observatoris d'ensa que es coneixen.

Eus referim al mètode dels passos
de Venus projectant-se sobre el Sol.

Abans de descriure ~~per~~ aquest
mètode anem ~~per~~ veure com per
l'observació del curs dels planetes
entorn del Sol seu pot deduir la
relació entre les distàncies ^{d'observació} al Sol
d'aquests i la distància de la terra
al Sol.

Començarem, per precisar, a
descriure el mètode aplicat a Mars
el lector fa generalitzarà ell mateix.
El cas de ~~100~~ 100 dies per exemple
d'ocurrència la oposició o sigui
de quan la terra el Sol i Mars
són trobats en línia recta. miduem
l'angle Mars-Terra-Sol o sigui l'angle
format per les dues visuals Mars-Terra
i Terra-Sol

9) Si podem a mes trobar un altre angle del triangle sol-terra-mar el cas com ja hem dit de 100 dies per exemple d'ocorreure l'oposicio podem per les formes de resolucio de triangles calcular la relacio entre els costats d'aquest triangle i entre aquestes relacions i aura la que busquem o sigui la relacio que lliga la distancies sol-terra i sol-mar.

L'angle que ens falta es troba per un metode sencillissim, coneixent com coneixem el temps que traja la terra a passar entre dos oposicions de la terra i mar i donant-li el valor K podem formular la següent regla de 3 que ens permet calcular l'angle que formen en el sol la visual llençades desde el mateix a mar i a la terra el cas de 100 dies d'ocorreure l'oposicio, K es a 100 dies com circumferencia completa es a angle buscat i ~~des~~

10) Com es veu el coneixement de la distància del sol a la terra ens permetrà conèixer el nombre de revolucions que fa Venus al voltant del sol en un any terrestre. Les distàncies de Venus al sol i a la Terra són respectivament de 0,72 i 1,08 UA.

Pasem segonament a descriure el mètode dels passos de Venus. Observant el pas de Venus des de dos observatoris terrestres situats a diferents latituds l'observatori de més el sud el veurà creuar davant del sol seguint la trajectòria a b figura 5 i el del més cap al nord al veurà seguir el trajecte de d e. Mesurant respectivament dels dos observatoris el temps que triga Venus a passar de a a b i de d a e com que coneixem l'angle que abansa Venus a cada espai de temps coneixerem l'angle veu el qual veiem desde la Terra les cordes del disc solar: a b i d e i com que mes coneixem l'angle sota el qual es veu el radi solar podrem calcular l'angle entre a b i d e i com que coneixem la trajectòria de

(11) aquest RS. Com que la tangent
de l'angle baix el qual es veu un
objecte es inversament proporcional
a la distancia desde aque s'el
mira podran calcular l'angle baix
el qual es veu la distancia RS
desde Venus ja que coneixem la
relacio de les distancies del sol
a Venus i del sol a la terra
Aquest mateix angle es l'angle
en que es veu desde Venus la
distancia entre 2 punts terrestres
que es trobin respectivament a n'els
paralels dels observadors que efectuen
les mesures i que estiguen tots dos
en el meridi que passa per Venus.
El coneixement d'aquests darrer angle es
propriet resoldre el triangle que formen
els 2 punts terrestres i el centre de Venus
ja que coneixem a mes la distancia entre
els dos punts i els angles en aquets 2 punts.
I per lo tant coneixer la distancia de Venus a la
terra en el moment de la opocicio i per lo tant
la distancia solar ja que coneixem la relacio entre
aquestes dues ultimes.

En petites variations se suit el
mateix metode a n'el pas del petit
planeta Eros a n'els en les oposi-
cions de Mars. Per acabar enen
a donar el paral·lax obtingut
per diferents observadors i
metodes enterent que es referixen
el paral·laxa a ecuatorial i
ortzontal del sol

Gill observacions de Mars en 1877
obtingue $8'' 780$

Gill i Elkins variats esteroïdes
en 1889 i 1890 obtingueren $8''$
 809 Hinks en la campana
Internacional en torn d'Eros
1901 obtingue $8'' 806$ Newcomb
per la mitja dels valors obtingut
per el pas de Venus en 1874
i 1882. Apreneu segons la seva
autoritat relativa obtingue $8'' 796$
Un altre dia potesser descobrirem els
metodes sises mes importants potau

15. De todas las observaciones conseguidas
hins el dia se deduce que la
distancia del sol a la tierra
es de 149 500 000 encañe que
de questa distancia varia segun
las epocas de l'any f a que
l'orbita terrestre no es completa-
ment ~~un~~ un cercle